

Paulus vs. Jesus

Bible Academy 28. april 2015 kl. 19-21.45

1. Emne og relevans

Jeg vil begynde med at præsentere dette emne, hvad der ligger i det, og hvorfor det er relevant. Emnet sætter Paulus og Jesus overfor hinanden, og vi skal derfor ikke overraskende se på forholdet mellem Paulus og Jesus. Vi skal se på, hvad Paulus lærer, og hvad Jesus lærer, og se på, om de er i modsætning til hinanden, eller om de stemmer overens. Indfaldsvinklen til dette emne er normalt kritisk. Der er mange teologer og mange bibellæsere, der mener, at der er nogle fundamentale modsætninger mellem Jesus og Paulus. Som regel er Jesus helten og Paulus skurken, og der findes ufattelig mange bøger, der hævder, at Paulus har ændret Jesu lære, forvansket den eller bare sat sin egen lære ind i stedet. I den mere folkelige mening står Jesu for en enkel og god lære, og det er noget med næstekærlighed, og så kommer Paulus med sin sorte og fordømmende teologi, og det er noget med, at Paulus ikke kan lide syndere, jøder, kvinder og homoseksuelle og bare er så fordømmende. Ifølge dele af forskningen har Paulus ændret Jesu budskab og erstattet en række nøglebegreber med andre. I kortform lyder det: Jesus forkyndte Guds rige og krævede efterfølgelse, og det var denne efterfølgelse, der var frelsende. Det er et bestemt liv som Jesu discipel, der frelser os. Vores liv og gerninger frelser. Paulus forkyndte retfærdiggørelse, og at vi bliver retfærdige ved tro alene. Vi frelses af nåde og ved tro. Det er ikke vores liv, men troen, der frelser.

Det rejser et nyt spørgsmål, nemlig hvilken betydning får det, hvis Jesus og Paulus er modsætninger. Det handler om emnets relevans. Hvis Paulus virkelig lærer noget, der er i modsætning til Jesus, så får vi problemer med vores bibelsyn. Jeg mener, at Bibelen er Guds ord. Bibelen ikke bare indeholder Guds ord, men er Guds ord. Jeg mener, at Bibelen er Guds åbenbaring. Bibelen ikke bare indeholder åbenbaring fra Gud, men er Guds åbenbaring. Det mener jeg, fordi det er, hvad Bibelen siger om sig selv. Vi taler om Bibelens selvvidnesbyrd, og dette selvvidnesbyrd – indirekte og direkte – fortæller, at Bibelen er Guds ord og er Guds åbenbaring. Men det betyder også, at Bibelen er en enhed, og at Bibelen har den samme lære om f.eks. frelsen. Gud kan ikke modsige sig selv. Vi kan godt tale om en fremadskridende åbenbaring, så at Gud åbenbarer mere og mere af sig selv og om frelsen, men så er der stadig tale om åbenbaring. Når Bibelen er Guds ord, skrevet af mennesker under guddommelig inspiration, så er Bibelen en enhed, så lærer Bibelen det samme om Gud, frelse og liv. Hvis der da er fundamentale modsætninger mellem Jesus og Paulus, har vi et problem, for så kan vi ikke længere fastholde, at Bibelen er Guds

ord. Bibelsynenes står på spil. Derfor ser man også, at de, der taler om modsætninger mellem Jesus og Paulus, samtidig afviser, at Bibelen er Guds ord. For dem er Bibelen nogle oldtidsskrifter, der er skrevet af mennesker, og som giver forskellige menneskers forskellige opfattelse af, hvem Gud er, og hvad frelse er. Bibelen er menneskers tanker og intet andet. Dette emne har da med bibelsyn at gøre, og hvordan vi ser på Bibelen.

2. Det principielle forhold mellem Paulus og Jesus

Det principielle forhold mellem Paulus og Jesus kan vi beskrive ud fra nogle vers fra Johannesevangeliet.

2.1. Joh 16 og 14

Vi skal se på Joh 16,13:

Men når han kommer, sandhedens ånd, skal han vejlede jer i hele sandheden; for han skal ikke tale af sig selv, men alt, hvad han hører, skal han tale, og hvad der kommer, skal han forkynde for jer.

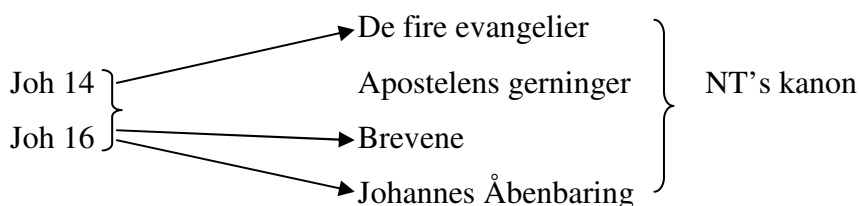
Det er den sidste aften, Jesus er sammen med dem (skærtorsdag aften). Jesus taler om "sandhedens ånd", og det er Helligånden. Jesus kalder ham også for Talsmanden. Helligånden, Talsmanden, kommer til jorden pinsedag, og Jesus fortæller om én af hans mange funktioner. Helligånden skal komme til de tolv apostle, og han skal vejlede dem i hele sandheden. Og det gør Helligånden dels ved at tale til disciplene, og han taler det, han hører fra Jesus. Og det gør Helligånden dels ved at forkynde, hvad der kommer altså om fremtiden. Det er løfte, som de tolv apostle får. Det er et løfte om vejledning i hele sandheden. Apostlenes forkyndelse og apostlenes brev er da denne vejledning i hele sandheden. Vi tager endnu et citat fra Johannesevangeliet denne gang fra Joh 14,26:

Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer.

Det er stadig skærtorsdags aften, og udsagnet handler igen om Helligånden, og det er igen et løfte, som Jesus giver de tolv apostle. Helligånden skal udføre to funktioner. Den ene funktion er, at Helligånden skal lære apostlene alt. Helligånden skal være deres underviser, og det betyder, at apostlene forkyndelse og deres breve er Helligåndens undervisning. Deres undervisning kommer fra Helligånden. Den anden funktion er, at Helligånden skal minde apostlene om alt, hvad Jesus har sagt til dem. Han skal være deres underviser i den forstand, at han stadig skal minde om Jesu ord, så de husker dem.

Når vi kombinerer disse to steder fra Joh 14 og 16, får vi en beskrivelse af Det nye Testamente. Vi har først fire evangelier. Det er historiske beretninger om Jesu liv, død og

opstandelse. Her har vi Jesu liv og lære, sådan som Helligånden har fastholdt i apostlenes hukommelse. Dernæst har vi Apostlenes Gerninger, der er en historisk beretning om den første menighed og om evangeliets udbredelse. Apostlenes Gerninger følges af breve, der er skrevet af apostle eller af apostles disciple. Brevene er Helligåndens lære. De er Helligåndens vejledning i hele sandheden. Til sidst har vi Johannes Åbenbaring, der er en profeti om fremtiden. Johannes' Åbenbaring er Helligåndens lære om, hvad der skal komme.

2.2. Apostle

I de to løfter fra Joh 14 og 16 kan vi se konturerne af Det nye Testamente. Løfterne er givet til apostlene. Oprindeligt til de tolv apostle, hvor Judas, der forrædt Jesus, bliver erstattet med Matthias. Løfterne gælder også Paulus, der er apostel. Vi taler derfor om de tolv apostle, som Jesus har kaldet, og som var vidner til hans liv, og om den trettende apostel, og det er Paulus. Jesus har også kaldet ham. De tretten udgør en helt speciel gruppe. De er kaldet af Jesus. De har fået en helt enestående og speciel autoritet, der betyder, at de repræsenterer Jesus selv. Når de derfor handler som apostle, handler de på Jesu vegne. Deres handlinger er Jesu handlinger. Når de derfor taler og skriver som apostle, taler og skriver de på Jesu vegne. Deres forkyndelse er Jesu forkyndelse, og deres breve er Jesu breve.

Paulus' autoritet står og falder med, om han er en apostel i denne specielle betydning. Vi kan derfor se, at Paulus lidenskabeligt forsvarer sit apostolat og betoner, at han er apostel ligesom de tolv apostle, som Jesus kaldte, mens han levede her på jorden. Paulus nævner tre kriterier, der skal være opfyldt, for at man kan være en apostel i denne specielle betydning.

1) En apostel skal være kaldet direkte af Herren Jesus (Gal 1,1; Gal 1,15-16 og ApG 9,1-19). Det er ikke nok, at man bliver kaldet gennem andre mennesker. En apostel skal modtage et kald fra Herren selv. Der skal være tale om en direkte kaldelse uden mellemmand. For Paulus sker det, mens han er på vej fra Jerusalem mod Damaskus. Undervejs viser Jesus sig for Paulus og kalder ham til at være apostel (ApG 9,1-9).

2) En apostel skal være et opstandelsesvidne (1 Kor 9,1). Han skal have set den opstandne på samme måde som de tolv apostle. Efter sin død åbenbarede Jesus sig for de tolv apostle. De så den opstandne, så de kunne være vidner om Jesu opstandelse. På samme måde har Jesus vist sig for Paulus på vejen mod Damaskus (ApG 9,1-9 og 1 Kor 15,8). Paulus så den opstandne og er vidne om Jesu opstandelse

3) En apostel skal bekræftes via menigheder, der grundlægges (1 Kor 9,2) og via undere og tegn (2 Kor 12,12). En apostel kaldes ind i en tjeneste, og den tjeneste skal lykkes. En apostel skal vinde mennesker for Jesus, og en apostels tjeneste skal betyde, at der vokser menigheder frem. En apostels tjeneste skal også synligt bekræftes af Gud, ved at Gud lader undere sker gennem apostlen.

Paulus er altså apostel i denne specielle betydning, og han har derfor også modtaget Helligånden, der lærer ham alt og vejleder ham i hele sandheden. Paulus' breve er da Helligåndens undervisning. De er Helligåndens vejledning i hele sandheden. Det svarer til, at han er Jesu Kristi apostel, udsendt af ham og med autoritet fra ham, så at han kan tale og skrive Jesu ord. For Helligåndens undervisning og vejledning er Jesu ord (Joh 16,13).

Det principielle syn på forholdet mellem Paulus og Jesus er, at Paulus' breve egentlig er Jesu breve. De er skrevet med Jesu autoritet, og de er Jesu ord. Det principielle syn på forholdet mellem Paulus og Jesus er, at Paulus' breve er Helligåndens undervisning og vejledning, og Helligånden er i sin undervisning og vejledning bundet til Jesu ord og den hele sandhed, Jesus har åbenbaret.

2.3. Åbenbaring og refleksion

Bibelen taler om, hvordan Gud gradvist har åbenbaret sig gennem profeter i GT, og nu til sidst har åbenbaret sig i Jesus Kristus. Hebr 1,1-2:

*Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud
i fortiden talt til fædrene gennem profeterne,
men nu ved dagenes ende har han talt til os gennem sin søn,
hvem han har indsat som arving til alle ting,
ved hvem han også har skabt verden.*

Temaet i disse vers er åbenbaring. Tidligere (*i fortiden*) har Gud talt gennem profeter. Han har talt mange gange og på mange måder. GT identificeres med Guds ord. Den er en fremadskridende og fragmentarisk åbenbaring. Nu (*ved dagenes ende*) har Gud talt gennem sin søn, som er Guds væsens udtrykte billede (Hebr 1,3). Han har talt én gang gennem sin søn. Med Jesus, Guds Søn, kommer

den absolutte, fuldstændige og afsluttede åbenbaring. Vi taler altså om en absolut, fuldstændig og afsluttet åbenbaring i Jesus Kristus. En del af denne åbenbaring har han formidlet direkte, da han var på jord, og en del af denne åbenbaring har han formidlet indirekte gennem apostle. Vi taler derfor om én åbenbaring. Apostlenes breve er også åbenbaring fra Jesus. Vi taler derfor om én hel sandhed. Apostlene er også dele af denne ene og hele sandhed.

Når vi nærmere skal karakterisere forholdet mellem på den ene side den åbenbaring, der kommer direkte fra Jesus, og som vi finder gengivet i evangelierne, og på den anden side den åbenbaring, der kommer fra Jesus gennem apostlene, og som vi finder i brevene, bruger vi nogle typiske udtryk. Jesu liv, død og opstandelse er et højdepunkt i frelseshistorien. Frelsen er sat ind i vores verden på en ny og afgørende måde, og apostlene reflekterer over, hvad det betyder. Det gælder alle apostle og alle de breve, vi har, men nu fokuserer vi kun på Paulus. I hans breve har vi da en *refleksion* over, hvad Jesu liv, død og opstandelse betyder. Refleksion betyder forståelse. Betydningen af Jesu liv, død og opstandelse bliver tydeligere. Men der er tale om en genuin forståelse. Refleksion betyder *udfoldelse*. Betydningen af Jesu liv, død og opstandelse udfoldes i Paulus' breve. Men der er tale om udfoldelse af det, der allerede ligger i evangelierne. Refleksion betyder også *supplement*. Jesu åbenbaring i livet her på jorden udvides og suppleres, så at vi kan nå frem til hele sandheden. Men der er tale om supplement og udvidelse indenfor den samme sandhed. Der er tale om supplement og udvidelse af åbenbaringen, så åbenbaringen bliver hel og fuldstændig.

I evangelierne er vi samtidige med Jesus. Vi følger ham i hans mission i Galilæa og på den sidste vandring til Jerusalem. Jesu åbenbaring er en gradvis åbenbaring, som vi følger. Paulus er i sine breve ikke samtidig med den Jesus, der levede på jord. Han ser tilbage på en afsluttet åbenbaring, og så reflekterer han over denne åbenbaring under Helligåndens vejledning. Paulus ser tilbage, og Paulus ser alt i lyset af Jesu død og opstandelse. I en anden forstand er Paulus samtidig med Jesus, men det er med den ophøjede og levende Jesus, der er indsat til hersker over denne verden.

2.4. Spilleregler og grøfter

Når man skal spille Risk, kan der opstå problemer, fordi der er forskellige spilleregler. Ofte vælger man da husets spilleregler. Det gør vi også i dag. Husets spilleregler er mine spilleregler. Når man opererer med en modsætning mellem Jesus og Paulus, gør man det altid ud fra en bestemt forudsætning. Man siger: Jesus kender vi fra de tre første evangelier – Matthæus, Markus og Lukas – og nu beskriver vi ham ud fra disse tre evangelier, og så sammenligner vi med Paulus. Problemet er, at man ikke vil tage Johannesevangeliet med, fordi man mener, at Johannesevangeliet ikke

fortæller om Jesus. Den spilleregel kan jeg ikke anerkende. Alle fire evangelier er historiske kilder til Jesus. Alle fortæller om Jesu liv, undervisning, død og opstandelse. Alle fire evangelier skal inddrages, når vi vil beskrive Jesu lære. Spillereglerne hedder altså: Jesus bevidnet af alle fire evangelier sat over for Paulus bevidnet af alle Paulus' breve.

Når det gælder dette emne, Paulus vs. Jesus, er der to grøfter, vi skal undgå. Den ene grøft er at benægte, at der er tale om en udvidelse af og refleksion over åbenbaringen i Jesu liv, død og opstandelse. Der er tale om udvidelse og refleksion. Der er også tale om forskelle inden for denne udvidelse og refleksion, og vi må ikke og kan heller ikke benægte, at der er forskelle. Der kan være forskelle i terminologi, der kan være forskelle i vægtlægning, der kan være forskelle beroende på, at der kommer nye aspekter frem. Men vi taler om forskelle og udvidelser og ikke om modsætninger. Den anden grøft er netop at tale om modsætninger mellem Jesus og Paulus, så at de faktisk siger noget, der ikke kan forenes, men som gensidig ophæver hinanden. Men der er ikke modsætninger, fordi der kun findes én åbenbaring og én hel sandhed, og Paulus' breve er åbenbaring inden for den ene og hele sandhed. De to grøfter, der skal undgås, er altså på den ene side at benægte forskelle og på den anden side at hævde, at der er modsætninger.

3. Eksempler

Vi har set på nogle aspekter ved det principielle forhold mellem Paulus og Jesus, og nu skal vi til at se på noget mere konkret. Først skal vi se på sproglige forskelle.

3.1. Forskellig terminologi

Jeg vil give nogle karakteristiske eksempler på forskelle i terminologi. Det første handler om Guds rige. Guds rige og Himmeriget er det samme, og jeg bruger i det følgende Guds rige. Det er et centralt begreb i de tre første evangelier. Jesus bruger Guds rige som en sammenfatning af, hvad frelse er. Forskellen mellem Jesus og Paulus formuleres ofte på denne måde: Jesus forkynder Guds rige. Paulus forkynder retfærdiggørelse af tro. Denne formulering er faktisk ikke korrekt, da Jesus enkelte gange bruger ordet at retfærdiggøre (Matt 12,37 og Luk 18,14), og Paulus bruger Guds rige (f.eks. Rom 14,7 – i alt ca. 10 gange). Men der er noget rigtigt i det. Hovedtermen for frelse hos Jesus er Guds rige. Hovedtermen for frelse hos Paulus er retfærdiggørelse. Men denne forskel i terminologi er ikke en modsætning, For Guds rige bringer tilgivelse og retfærdighed til den troende. Det vender vi tilbage til i anden time. Helt på samme måde betyder retfærdiggørelse, at Gud bringer retfærdighed til den troende. Det vender vi også tilbage til i den anden time. Guds rige og retfærdiggørelse handler om det samme, og de bringer det samme, dog er Guds rige rigere i indhold og rummer mere end retfærdighed. Men Paulus har altså valgt fortrinsvis at bruge retfærdiggørelse

til at beskrive, at Gud erklærer et menneske retfærdigt frem for at bruge Guds rige. Og det skyldes, at Paulus forkynder evangeliet i en græsk-romersk kultur, hvor et begreb som Guds rige er et tomt udtryk. I en jødisk sammenhæng er Guds rige forståeligt, for det handler om, hvordan Gud tager magten. Det handler om, at Gud sætter sin magt igennem i denne verden. Og det ved enhver jøde. Men i en græsk-romersk kultur forbinder man intet med Guds rige, og derfor oversætter Paulus Guds rige til retfærdiggørelse, og det forstår man. For så handler det om domstole, retssager og om at blive erklæret retfærdig. Men når Paulus oversætter Guds rige med retfærdiggørelse, så tager han et element af Guds rige, og formulerer dette med, at Gud bringer retfærdighed til mennesker. Paulus siger ikke noget andet med retfærdiggørelse end det, der ligger i Guds rige. Det handler derfor om kontekstualisering, og dette ord betyder blot, at man oversætter uforståelige udtryk med relevante og forståelige.

3.2. Kristologi

Det andet eksempel handler om det, vi kalder for kristologi altså læren om, hvem Jesus er. Vi taler om kristologiske titler. I de fire evangelier har vi tre store titler. Vi har Menneskesønnen, Kristus (Messias) og Guds Søn.

3.2.1. Menneskesønnen

Menneskesønnen er Jesu foretrukne selvbetegnelse. Selve ordet er et semitisk udtryk, og Menneskesønnen betyder blot, at Jesus er et menneske eller på grund af de bestemte artikler, at Jesus er mennesket. Det ene bestemte menneske. Jesus bruger titlen Menneskesønnen i tilknytning til Dan 7,13:

I nattesynerne så jeg dette:

Med himlens skyer kom en, der så ud som en menneskesøn;

han kom hen til den gamle af dage og blev ført frem for ham.

Profeten Daniel ser en, der så ud som en menneskesøn. Denne person kommer fra himlen. Altså! Det er en himmelsk person. Han kommer med himlens skyer. Altså! Det er en guddommelig person, fordi det er Gud, der optræder i og med skyer. Profeten ser altså en person, der er himmelsk og guddommelig, og som fremtræder i en menneskelig skikkelse. Han så ud som en menneskesøn betyder blot, at han fremtræder i en menneskelig skikkelse. Titlen Menneskesønnen betegner da en person, der er Gud og menneske. Denne titel er Jesu foretrukne titel, men den forsvinder hos Paulus. Paulus bruger den ikke, og det skyldes, at den er uforståelig i græsk-romerske kultur. Den er forståelig i jødisk kultur, for det er et semitisk udtryk, der blot betyder, at Jesus er det ene bestemte menneske. Selvom det er rigtigt, at jøderne i den grad har svært ved at gribe, hvad Jesus egentlig vil

sige med, at han er Menneskesønnen, og det skyldes, at de ikke forstår tilknytningen til Dan 7,13, så er selve udtrykket forståeligt. Men Menneskesønnen er uforståelig i en græsk-romersk kultur. Den forsvinder derfor hos Paulus og bliver erstattet af titlerne Guds Søn og Herren.

3.2.2. Kristus (Messias)

Ordet Kristus er græsk og betyder den salvede, og Kristus er en oversættelse af det hebraiske Messias, der så betyde den salvede. Kristus er en titel, der bruges om Jesus, og det er en kongebetegnelse. Kristus er frelserkongen af Davids slægt. Han viser sin kongemagt ved at udbrede Guds rige. Det centrale sted for denne betegnelse er Peters bekendelse (Matt 16,16), hvor Peter bekender:

Du er Kristus, den levende Guds søn.

Det er en af de store titler, selvom det er sjældent, at den bruges af Jesus og af andre. Det skyldes, at jøderne knytter nogle forestillinger til Messias, nemlig at Messias er en national-politisk befrier. Han er en heltekonge, der militært skal befri Israel fra det romerske herredømme og genrejse det gamle davidiske storrige. På grund af disse forestillinger er Jesus tilbageholdende med at bruge Messias. Men han er Messias, Kristus, og han er denne frelserkonge af Davids slægt, som udbreder sit rige gennem forkyndelse og undere. Når vi går til Paulus, bruges den som titel enkelte gange, men den lever primært videre som et efternavn. Paulus skriver om Jesus Kristus eller Kristus Jesus, hvor Kristus mere og mere bliver et navn. Det har stadig den samme betydning, men Paulus fremhæver det ikke som titel. Det er blevet et navn. Og det skyldes, at den salvede er uforståelig i en græsk-romersk kultur. Man forbinder ikke noget konkret med det. Til gengæld er den salvede et begreb, som jøderne forstår og forbinder en masse med – ja alt for meget med. Jesus kan kun bruge det med forsigtighed. Paulus kan ikke rigtig bruge den, så den begynder at forsvinde. Kristus, Messias, erstattes af Herren og Guds Søn hos Paulus. Der er igen tale om en form for kontekstualisering.

3.2.3. Guds Søn

Guds Søn betyder, at Jesus er guddommelig (Luk 1,35 og 9,28-36). Han er Gud, og da han er Guds Søn, er han samtidig en anden end Gud. Vi møder Guds Søn i en række nøglesteder i evangelierne i forbindelse med dåben, Peters bekendelse og forklarelsen på bjerget. Paulus bruges Guds Søn med den samme betydning (Rom 1,3-4 og Kol 1,15-18).

Vi har altså tre store kristologiske titler i evangelierne, og af dem forsvinder Menneskesønnen, mens Messias (Kristus) og Guds Søn er i brug hos Paulus. Til gengæld er der en fjerde kristologisk titel, der får vægten hos Paulus, og det er titlen Herren. Herren er egentlig Guds

eget navn, og det navn overføres til Jesus. Vi har allerede eksempler på, at Herren bruges i evangelierne, men hos Paulus bliver det den store titel. Herren svarer på nogle områder til Messias i evangelierne. Herren er en betegnelse for den ophøjede herre, der nu sidder ved Faderens højre hånd og som har taget magten over denne verden.

3.3. Guds rige og retfærdiggørelse

Det var noget om forskelle og ligheder i terminologi, når det gælder de kristologiske titler. Vi vil nu gå over til et nyt tema, som vi allerede har berørt. Dette tema handler om forholdet mellem Guds rige og retfærdiggørelse. Som man ofte siger det, så forkynder Jesus Guds rige, og Paulus forkynder retfærdiggørelse ved tro. Slagordet lyder: Jesus forkyndte Guds rige, men i stedet kom retfærdiggørelse af tro. Her er det underforstået, at Guds rige er en ting, og retfærdiggørelse er noget helt andet. Det skal vi se på.

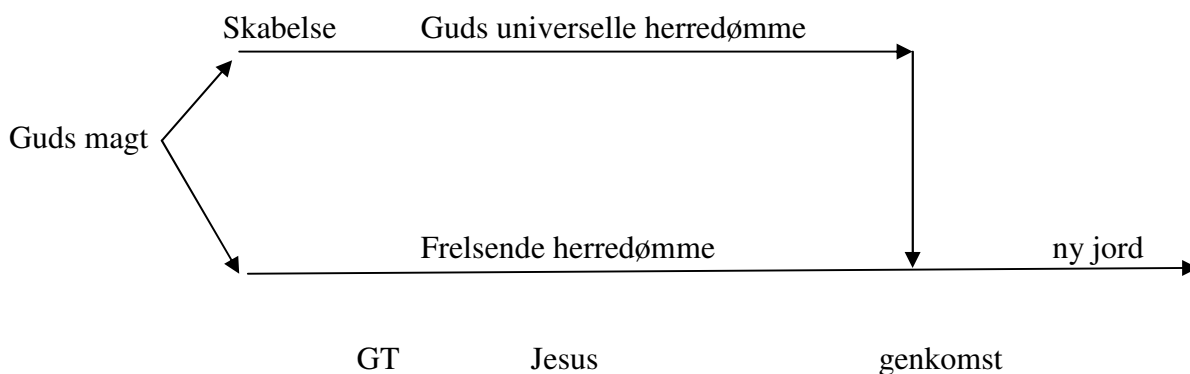
3.3.1. Guds rige

Jeg tager udgangspunkt i Ladd's klassiske definition af Guds rige.¹ Han beskriver med rette, at Guds rige primært er Guds aktive og dynamiske herredømme (f. eks. Matt 12,28). Guds rige er sekundært det sted, hvor Gud udøver sit herredømme (f. eks. Matt 8,11), og i nogle tekster er Guds rige ganske enkelt beskrevet som en gave (Matt 5,3). I evangelierne beskrives Guds rige både som en nutidig og fremtidig virkelighed. Guds rige er allerede til stede i Jesu person, ord og handlinger, men det er endnu ikke en fuldendt virkelighed. Det sker først ved genkomsten. Ser vi på indholdet af Guds rige, skal vi skelne mellem det nutidige og fremtidige Guds rige. Det nutidige Guds rige er et frelsende herredømme. Guds rige i dets nutidige betydning er frelse og kun frelse. Med det nutidige Guds rige bryder frelsen frem i en foreløbig form. Der er frelse, men den er ikke fuldendt. Det fremtidige Guds rige er både frelsende og dømmende og forkastende. Med det fremtidige Guds rige bryder frelsen frem på en fuldendt måde, og samtidig sker der det, at Guds rige får en dømmende og forkastende yderside (Matt 8,11-12 og 25,11-12), der betyder dom over vantro. Det fremtidige og kommende Guds rige bryder frem ved Jesu genkomst. Altså når Jesus kommer igen.

For helt at forstå det, skal vi sætte Guds rige ind i et større perspektiv. Når det gælder Guds magt og herredømme, skelner vi mellem to former. Den ene form er et evigt og universelt herredømme, som breder sig ud over alt. Det gælder denne verden, menneskene, Satan og dæmoner. Alt og alle er underlagt dette herredømme. Det er et herredømme, som kun delvist sætter sig igennem i denne tid. Den anden form for herredømme er et mindre og begrænset herredømme, og det er Guds rige i dets nutidige betydning. Pointen er da, at Guds universelle og Guds mindre og

¹ George Eldon Ladd, *A Theology of the New Testament*, Eerdmans 1974, s.64-69, 70-72 og 87-88.

begrænsede frelsende herredømme smelter sammen ved genkomsten. Dér sætter Gud sin vilje og sin magt igennem helt og fuldstændigt til frelse og til dom og fortabelse.

I det følgende skal vi se på, hvordan frelsen er beskrevet i forbindelse med det nutidige Guds rige. Vi skal se på nogle forskellige aspekter ved det nutidige Guds rige. Om Guds rige bruges der i evangelierne både Himmeriget og Guds rige. De betyder det samme, og jeg bruger blot Guds rige, uanset om der står Himmeriget eller Guds rige i teksterne.

3.3.2. Definition af det nutidige Guds rige

Når vi skal definere, hvad det er for en frelse, som Guds rige bringer, har vi et problem. Jesus definerer nemlig aldrig, hvad Guds rige er. Til gengæld afslører hans brug, hvad det er for en frelse, som Guds rige bringer. Men det betyder, at vi en del gange nærmest skal liste definitionerne ud af Jesu brug. Når vi skal samle, hvad Guds rige bringer, skal vi igen indføre et skel. Guds rige kommer til mennesker gennem forkyndelsen. Jesu forkyndelse bringer Guds rige til mennesker, der tager imod det i tro. Sammenfattende om dette kan man sige, at Guds rige bringer frelse, liv, fred, velsignelse, retfærdighed og tilgivelse. Guds rige kommer til mennesker gennem Jesu undere, og Guds rige bringer helbredelse og uddrivelse fra dæmoner. Denne sidste side vil jeg ikke gøre noget ved her. Men når det gælder forkyndelsen af Guds rige, og hvad Guds rige bringer til mennesker,

a) så bringer Guds rige frelse. I Matt 19,17-25 bruges der tre forskellige udtryk om det samme. Jesus taler om at gå ind til livet, at komme ind i Guds rige og om at blive frelst. Guds rige bringer frelse.

b) Den samme tekst fortæller, at Guds rige bringer liv.

c) Guds rige bringer fred. Det er noget, der skal listes ud af teksten, men sætter vi Matt 10,7 og 10,12 sammen, kan vi se, at Guds rige bringer fred (jf. Luk 10,5 og 10,9-11).

d) Guds rige bringer velsignelse. Det kan vi se i Mark 10,14-16.

e) Guds rige bringer retfærdighed, og det skal vi bruge lidt mere tid på. Vi skal se på nogle tekster.

Saligprisningerne (Matt 5,3-12) består af otte saligprisninger. Den sidste (v.11-12) bryder mønsteret, idet den handler om det samme som den ottende (v.10) og forstås derfor bedst som en udfoldelse af den ottende. Jesus giver da den samme begrundelse i den første (v.3) og den sidste saligprisning (v.10). Dette viser, at de mellemliggende saligprisninger er udfyldende beskrivelser af Guds rige. Dette bekræftes, når vi tænker på, at Guds rige er den sammenfattende beskrivelse af frelsen i Jesu forkyndelse. Saligprisningerne i vers 4-9 beskriver forskellige aspekter af Guds frelse, og de er da udfoldelser af, hvad Guds rige betyder. Frelsens modtagere er én gruppe: de fattige i ånden, og de beskrives nærmere i de følgende saligprisninger. Frelsens gave er én: Guds rige, og den beskrives nærmere i de følgende saligprisninger. Denne forståelse af saligprisningerne er velkendt, og det betyder, at Matt 5,6 også er en beskrivelse af Guds rige. Matt 5,6:

Salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdigheden, for de skal mættes.

Jesus priser de, der længes efter retfærdighed, for salige. *Hungrer og tørster* beskriver en stærk længsel. De, der længes efter retfærdigheden, er en nærmere beskrivelse af de fattige i ånden, og da de fattige i ånden er beskrevet i forhold til Gud og frelsen, er længslen derfor en længsel efter retfærdighed i forhold til Gud. Jesus anvender flere gange ordet ”retfærdighed” i Bjergprædikenen, og den defineres i 5,20. Jesus siger dér, at de troendes retfærdighed skal langt overgå de skriftkloges og farisæernes, og dette vers står som overskrift over de følgende antiteser, hvor Jesus definerer den langt større retfærdighed, som opfyldelse af budene. Jesus kalder de, der længes efter retfærdighed for salige, og det begrunder han med, at de skal modtage den. *Mættes* er passiv og betyder, at Gud mætter dem, og *mættes* er billedligt og fortæller, at deres længsel efter retfærdighed skal opfyldes. Retfærdigheden er da en gave. Vi modtager den, når Guds rige kommer til os. Matt 5,6 fortæller, at Guds rige bringer retfærdighed, og denne retfærdighed er opfyldelse af Guds lov.

I Matt 5,10 priser Jesus de, som forfølges på grund af retfærdighed, for salige, og i udfoldelsen i vers 11 taler Jesus om, at *man på grund af mig* forfølger og lyver disciplen alt ondt på. I vers 10 er retfærdighed årsagen til forfølgelsen, og i vers 11 er Jesus årsagen til forfølgelsen, og det peger på, at retfærdighed og Jesus er to forskellige ord for samme sag. Jesus Kristus er vor retfærdighed.

I Matt 5,20 taler Jesus om, at hvis disciplenes retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer de slet ikke ind i Guds rige. Guds rige er her det kommende og fuldendte Guds rige. De følgende antiteser (v.21-48) definerer retfærdigheden som opfyldelse af Guds bud. Meget ofte kan man læse i kommentarer og artikler, at ”retfærdighed” her er disciplenes praksis og ikke det samme som en tilregnet retfærdighed, som Paulus lærer. Det er en misforståelse,

for Jesus taler til disciple, der er mættede med denne retfærdighed fra Gud (v.6 og 10). De står med Jesu egen retfærdighed.

I Matt 6,22 kommer Jesus med en opfordring til først at søge Guds rige og hans retfærdighed. Som vi har set, hører Guds rige og retfærdighed sammen, idet Guds rige kommer med retfærdighed. Guds rige er en gave, Gud skænker, og ordet ”at søge” er da at søge en gave.

Retfærdighed er på samme måde en gave, som vi kan søge og modtage i tro.

Vi har set på nogle tekster, der viser, at Guds rige bringer Guds retfærdighed til os. Den kommer med Guds rige, den skænkes os, og den består i opfyldelse af Guds bud. Det er derfor en fremmed retfærdighed, vi modtager i troen.

f) Guds rige bringer tilgivelse. Det tydeligste sted er lignelsen om den gældbundne tjener i Matt 18,23-35. Matt 18,23:

Derfor: Himmeriget ligner en konge, der ville gøre regnskab op med sine tjenere.

Det er tydeligt, at lignelsen handler om Himmeriget, Guds rige, og Guds rige sammenlignes med denne fortælling om kongen. Kongen er et billede på Gud, og Guds rige svarer til kongens handlinger. Kongen udfører to handlinger. Han tilgiver, og han dømmes. Det sidste er et billede på den endelige dom. Det første fortæller, at Guds rige bringer tilgivelse. Og der er ingen tvivl om, at lignelsen handler om tilgivelse. Lige før spørger Peter om, hvor mange gange han skal tilgive en broder, der synder imod ham. Lignelsen er et svar på dette. Og til sidst sammenfattes lignelsen i vers 35. Matt 18,35:

*Sådan vil også min himmelske gøre med hver eneste af jer,
der ikke af hjertet tilgiver sin broder.*

Guds rige bringer tilgivelse, og tilgivelse er eftergivelse af en andens synd. Tilgivelse er som en gældssanering. Skylden fjernes.

Vi har set, at Guds rige bringer frelse, liv, fred, velsignelse, retfærdighed og tilgivelse, og vi har specielt fokuseret på de sidste to, nemlig retfærdighed og tilgivelse. Det var Jesu forkyndelse.

3.3.3. Guds rige hos Paulus

Vi går til Paulus. Man taler som nævnt om en modsætning. Jesu forkynder Guds rige, og det erstatter Paulus med retfærdiggørelse af tro, og det er så noget helt andet. Der er to ting, der går galt i denne postulerede modsætning. Den ene er, at Paulus faktisk også bruger Guds rige. Vi har set, at det er meningsfyldt at bruge Guds rige i en jødisk kontekst, men ikke videre brugbart i en græsk-romersk kontekst, da det nærmest er et tomt begreb, som folk ikke forbinder noget med. Alligevel

bruger Paulus det. Han bruger Guds rige ca. 10 gange. En del steder skriver han om at arve Guds rige (1 Kor 6,9-10; 15,50; Gal 5,21; Ef 5,5); en del steder knytter han forskellige forestillinger til Guds rige (1 Kor 4,20; Kol 4,11; 1 Thess 2,12 og 2 Thess 1,5), og så har Paulus et uhyre interessant sted nemlig Rom 14,17. Her giver han en definition af Guds rige. Rom 14,17:

*For Guds rige er ikke mad og drikke,
men retfærdighed og fred og glæde i Helligånden.*

Med det første vil han sige, at Guds rige, og dvs. frelsen, ikke handler om, hvad man må spise og drikke. Kapitel 14 fortæller om en diskussion i menigheden, der handler om, hvad man må og ikke må spise og drikke. Men det handler Guds rige ikke om. Tværtimod handler Guds rige om retfærdighed og fred og glæde i Helligånden. Det er, hvad Guds rige er. Det er, hvad Guds rige bringer. Med ordene retfærdighed og fred nævner Paulus to aspekter ved Guds rige, som vi også finder i evangelierne. Så her er der overensstemmelse mellem Jesus og Paulus. Samlet set bruger Paulus ikke Guds rige særlig meget. Til gengæld er retfærdiggørelse blevet et centralt tema hos ham. Vi skal se på, hvad Paulus lærer om retfærdiggørelse ved tro og så sammenligne med Guds rige hos Jesus

3.3.4. Retfærdiggørelse af tro hos Paulus

Vi skal indkredse, hvad Paulus lærer om retfærdiggørelse ved tro. Først ser vi på sprogbrugen. Vi taler om retfærdiggørelse af tro, og ordet retfærdiggørelse er ikke et specielt godt udtryk. Men det er det traditionelle udtryk. Ordet retfærdiggørelse kan få os til at tro, at det handler om, at vi gøres retfærdige, så at vi forvandles og bliver retfærdige i os selv. Men det er ikke Paulus' forståelse, for retfærdiggørelse betyder, at Gud erklærer, at et menneske er retfærdigt. Vi skulle egentlig kalde det for retfærdigerklærelse ved tro, men det er der ikke noget, der hedder. Paulus' lære betyder, at Gud erklærer den troende for at være retfærdig. Det er en erklæring, der kommer fra Gud. Vi møder den i evangeliet. Det handler om at være retfærdig i Guds vurdering. Gud har givet os sin lov, og her skal vi tænke på de ti bud, og denne lov formulerer, hvad der er retfærdigt (Rom 7,12).

Retfærdighed er da opfyldelse af de ti bud. Et menneske er da retfærdigt, når det opfylder de ti bud og lever i overensstemmelse med de ti bud. Loven, de ti bud, er normen for, hvad der er retfærdigt. Det var sprogbrugen.

a) Paulus bruger tre udtryk til at beskrive retfærdiggørelse, og det første udtryk er Guds retfærdighed. Rom 1,16-17:

*For jeg skammer mig ikke ved evangeliet;
det er en Guds kraft til frelse for enhver, som tror,*

både for jøde, først, og for græker.

For i det åbenbares Guds retfærdighed af tro til tro

– som der står skrevet: ”Den retfærdige skal leve af tro.”

”Guds kraft” og ”Guds retfærdighed” står parallelt. Guds kraft er en kraft, der kommer fra Gud. Denne kraft er frelsende. Guds retfærdighed er da en retfærdighed, der kommer fra Gud. Det er Guds egen retfærdighed. Den åbenbares i evangeliet. Det betyder, at Guds retfærdighed kommer til os gennem evangeliet. Den er en gave, for den modtages i tro. Retfærdigheden er en status, der skænkes den troende i evangeliet. Der er tale om Guds retfærdighed og ikke om vores. Denne retfærdighed er da en fremmed retfærdighed, som vi må modtage. Guds retfærdighed har den samme betydning i Rom 3,21-22 (og jf. Fil 3,9).

b) Det andet udtryk, Paulus bruger om retfærdiggørelse, er det græske ord *dikaioō*. Og nu snakker jeg græsk, fordi det handler om, hvordan man oversætter det. I DO oversætter man den som regel med ”at gøre retfærdig” (f.eks. Rom 3,24; 3,28 og 3,30) eller ”at blive retfærdig” og et enkelt sted med ”at erklære retfærdig”. Sprogbrugen er forvirrende og misvisende. Vi skal oversætte det med ”at erklære retfærdig”. Det er den betydning, det har hos Paulus. Meningen er, at Gud erklærer den troende for retfærdig. Han får derved en status som retfærdig. F.eks. Rom 3,28:

For vi mener, at et menneske gøres retfærdigt ved tro, uden lovgerninger.

Det er DO. Jeg vil oversætte:

For vi mener, at et menneske erklæres retfærdigt ved tro, uden lovgerninger.

Retfærdighed er opfyldelse af Guds lov, og når Gud erklærer et menneske retfærdigt ved troen, erklærer han, at dette menneske har opfyldt Guds lov. Ved troen får vi en status som retfærdige.

c) Det tredje udtryk, Paulus bruger om retfærdiggørelse, er at tilregne retfærdighed. Paulus bruger det lidt forskelligt. Han bruger flere gange Abraham som eksempel, og så citerer han f.eks. i Rom 4,3:

For hvad siger Skriften? Abraham troede Gud og det blev regnet ham til retfærdighed.

Det med, at troen blev regnet Abraham til retfærdighed, betyder, at Gud tilregner retfærdighed til Abraham. Og ordet ”tilregner” betyder ”overfører”, så at Gud overfører retfærdighed til ham. Ordet tilregne kan bruges i bankverdenen om at overføre penge til ens konto. På samme måde overfører Gud retfærdighed til den troende. Vi kan se, at det skal forstås sådan for lidt senere i Rom 4. I Rom 4,6, skriver Paulus om Gud, at han tilregner retfærdighed uden gerninger.

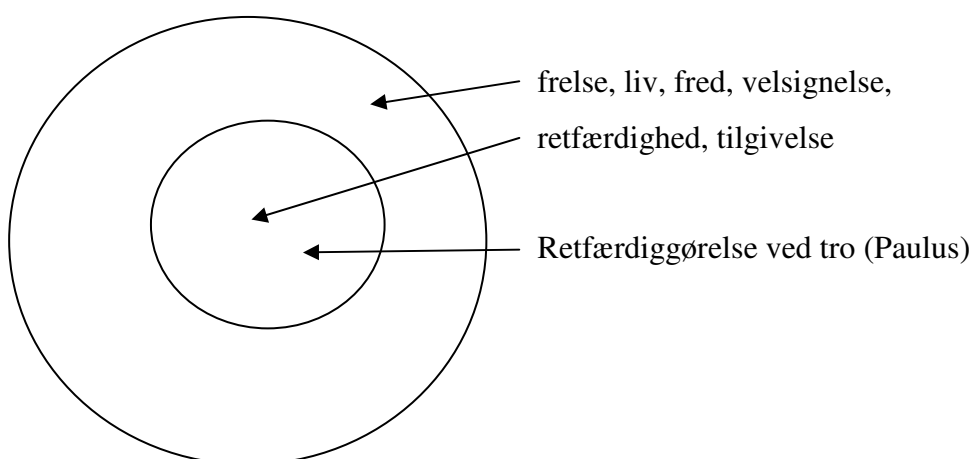
Paulus’ lære om retfærdiggørelse ved tro betyder, at Gud skænker og tilregner retfærdighed, der består i opfyldelse af loven, til den troende.

3.3.5 Sammenligning

Jeg har beskrevet nogle aspekter ved Guds rige i Jesu forkyndelse og Paulus' lære om retfærdiggørelse. Nu er det tid til at sammenligne. Et aspekt i Jesus forkyndelse er, at Guds rige bringer retfærdighed. Retfærdigheden er en status; den er opfyldelse af loven; den kommer fra Gud, og den er en gave, som den troende modtager. Det er da en fremmed retfærdighed. Dette aspekt af Guds rige er identisk med Paulus' lære om retfærdiggørelse ved tro. For Paulus er retfærdigheden en status; den er opfyldelse af loven; den kommer fra Gud, og den er en gave, som den troende modtager. Det er en fremmed retfærdighed. Når Paulus underviser om retfærdiggørelse ved tro, udfolder han blot et element i Jesu forkyndelse af Guds rige. Det ved Paulus, og derfor skriver han i Rom 14,17:

*For Guds rige er ikke mad eller drikke,
men retfærdighed og fred og glæde i Helligånden.*

Guds rige i Jesu forkyndelse:

3.4. Frelsesforståelsen

Jeg har fået nogle konkrete spørgsmål, som jeg vil svare på. Et spørgsmål handler om frelsesforståelsen, og det går naturligvis på, om Jesus og Paulus har den samme forståelse af, hvordan et menneske bliver frelst. Når man taler om modsætning, beskrives den normalt på denne måde. Jesus lærer, at vi frelses ved at leve som disciple. Frelsen beror da på, hvad vi gør. Paulus lærer, at vi frelses af tro. Frelsen beror på, hvad Jesus har gjort, og det skal vi blot modtage. Vi ser først på Jesus. Vi har allerede været inde på det i forbindelse med Guds rige. Det er et

sammenfattende udtryk for frelse, og Guds rige, frelsen, er en gave. Vi ser endnu engang på saligprisningerne. Matt 5,3:

Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.

De fattige i ånden er dem, der ingenting har i forhold til Gud. De står med tomme hænder, og dem skænker Jesus frelsen til. Matt 5,4 og 6:

Salige er de, som sørger, for de skal trøstes.

Salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdigheden, for de skal mættes.

Vi har set, at vers 3 er overskrift, og at Guds rige bringer trøst og retfærdighed. Vi skal nu fokusere på, at der bruges passivform. For de skal trøstes, og for de skal mættes er passivformer, og sådanne passivformer er omskrivninger for Gud. De siger, at vi trøstes af Gud og mættes af Gud. Dette er frelse: trøst (tilgivelse) og retfærdighed. Dette er gaver, som Gud giver gennem Guds rige, og dette er gaver som modtages i tro. Mark 1,14-15. Vi hører, at Jesus forkynder Guds evangelium og sagde:

*Tiden er inde, Guds rige er kommet nær,
omvend jer og tro på evangeliet.*

Evangeliet indhold er Guds rige, og dette evangelium modtages i tro. Frelsen er en gave, og Guds rige er en gave. Dette bekræftes, når vi læser de tre kendte lignelser i Lukas 15 om det tabte får, den tabte mønt og den tabte søn. Den første lignelse handler om et mistet får, som hyrden finder. Frelse er da at blive fundet af Gud. Den anden lignelse handler om en mistet mønt, som en kvinde finder. Frelse er da at blive fundet. Den tredje lignelse handler om en mistet søn, som vender tilbage og bliver modtaget af sin far. Frelse er at blive modtaget af Gud. Dette kan vi udbygge meget mere, når vi inddrager Johannesevangeliet. Her beskrives frelse også som liv eller evigt liv, og denne frelse modtages i tro. Joh 3,16:

*For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn,
for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes men have evigt liv.*

Frelse er hos Jesus en gave, vi modtager i tro. Dette svarer helt til Paulus. Ef 2,8-9:

*For af den nåde er i frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds.
Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af.*

Vi frelses af kærlighed fra Guds side. Frelsen er en gave. Vi bidrager med intet.

Når frelse er en gave hos Jesus, hvor skal vi så placere efterfølgelsen. Jesus stiller jo krav om efterfølgelse. Matt 16,24:

*Da sagde Jesus til sine disciple: "Hvis nogen vil følge efter mig,
skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig".*

I troslæren skelner vi mellem retfærdiggørelse, og det er ved tro, og helliggørelse, og det er det nye liv, der følger af retfærdiggørelsen. I helliggørelsen er vi medinddraget og engageret. Hos Jesus svarer Guds rige, evigt liv, til retfærdiggørelse (frelse), og efterfølgelsen svarer til helliggørelsen (det nye liv). Og det nye liv er der og skal være der. Og her kan Jesus og Paulus formane og stille krav til os. Men det ændrer ikke, at frelsen er en gave.

3.5. Luk 6,35 og 37 og Ef 2,8-9

Jeg er blevet bedt om at sammenligne Luk 6,35+37 med Ef 2,8-9. Vi ser først på Luk 6,35:

*Men elsk jeres fjender, gør godt og lån ud uden at håbe på at få noget igen.
Så bliver jeres løn stor, og I bliver den Højestes børn,
for han er god mod de utaknemmelige og onde.*

Vi er i efterfølgelse og helliggørelse, hvor Jesus stiller krav. At elske, at gøre godt og at låne ud er, hvad Jesus forventer af sine disciple. Det er Jesu disciples kendetegn. Det var første del af verset. I anden del af verset beskriver Jesus nogle konsekvenser. Altså når vi elsker, når vi gør godt og når vi låner ud, da bliver vores løn stor. Det er den ene konsekvens. Jesus taler om løn, og løn er noget andet end frelse. Frelse, Guds rige, det evige liv, er en gave, vi får i tro. Løn får vi som belønning for, hvad vi har gjort. Den ene konsekvens er altså løn. Den anden konsekvens er, at disciplene bliver Guds børn. Der er tale om en konsekvens, og det betyder, at vi i praksis bliver Guds børn. På den ene side bliver vi Guds børn ved troen. Joh 1,12:

*Men alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn,
dem, der tror på hans navn.*

Vi får en status som Guds børn ved troen. Når Jesus på vores sted taler om, at vi bliver Guds børn på grund af noget, vi gør, tænker han på, at vi nu bliver, hvad vi allerede er, nemlig Guds børn. Vi viser det i handling og liv. Den sidste sætning i Luk 6,35 bekræfter, at det skal forstås sådan. Den sætning fortæller, hvad der er karakteristisk for Gud: Han er god mod utaknemmelige og onde. Når da disciple viser de samme karakteristika, viser de i praksis, at de er Guds børn. Vi ser på Luk 6,37:

*Døm ikke, så skal I ikke selv dømmes;
fordøm ikke, så skal I ikke fordømmes.
Tilgiv, så skal I få tilgivelse.*

Vi har tre parallelle udsagn i verset. Hvis vi løsriver dem fra Jesu forkyndelse, kan vi godt fortolke dem som udtryk for gerningsretfærdighed. Jeg optjener frelse ved at gøre noget bestemt. Og det jeg skal gøre er ikke at dømme, ikke at fordømme men at tilgive. Og når jeg gør det, opnår jeg det, at Gud ikke dømmes mig, ikke fordømmer mig, men tilgiver mig. Sådan kan vi godt læse versene, når

vi løsriver dem fra Jesu forkyndelse. Men sætter vi dem sammen med Jesu forkyndelse, skal vi forstå dem anderledes. Når frelse – og det gælder også tilgivelse – er en gave (Matt 18,23ff), kan der ikke være tale om, at vi optjener noget. Når et menneske kommer til tro, så forvandles dette menneske. Det bliver et nyt menneske. Jesus bruger som billede på dette, at den troende bliver som et godt træ, der bærer god frugt (Matt 7,17-20). Før troen var dette menneske måske dømmende, men det er det ikke mere. Før troen var dette menneske måske fordømmende, men er det ikke mere. Før troen var dette menneske utilgivende, men er det ikke mere. Det, at den troende ikke dømmes, ikke fordømmer, men tilgiver, er den troendes kendetegn. De er vidnesbyrd om, at dette menneske er forvandlet. Og fordi de er kendetegn og vidnesbyrd om troen, kan Jesus slutte baglæns. Så kan han slutte fra en manglende dom til, at dette menneske er troende og står i frelsen. Her møder det ikke dom. Det dømmes ikke. Så kan Jesus slutte fra den manglende fordømmelse og til, at dette menneske er en troende, der står i frelsens virkelighed. Her møder det ikke fordømmelse. Det fordømmes da ikke. Og når dette menneske tilgiver, så kan Jesus slutte baglæns til, at dette menneske er en troende, der står i tilgivelsens virkelighed. Her møder det tilgivelse, og fornyes det i tilgivelsen.

troen → forvandling (ingen dom/fordømmelse, men tilgivelse)

troen ← forvandling (ingen dom/fordømmelse, men tilgivelse)

(frelsen)

(kendetegn)

Når vi forstår luk 6,35+37 på den måde, er der ingen modsætning til Ef 2,8-9:

For af den nåde er i frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds.

Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af.

3.6. Nåden

Jeg har fået et spørgsmål, som lyder: Hvorfor taler Jesus tilsyneladende ikke lige så meget om nåden som Paulus? Hvis vi ser på ordstatistik, er det rigtigt, at Paulus bruger ordet nåde (*charis*) oftere end Jesus. Jesus bruger det nemlig slet ikke, mens Paulus bruger det over 90 gange. Nu er ordstatistik ikke alt. Ordet nåde betyder ufortjent eller uforskyldt kærlighed, og det bruges ofte hos Paulus om frelsen som noget ufortjent, og som kommer som en gave. Den gave modtages i tro. Nåde og kærlighed eller barmhjertighed er overlappede begreber. Går vi til Jesus, har vi set, at frelsen, Guds rige, er en gave, der modtages i tro. Jesus bruger som nævnt ikke ordet nåde i den forbindelse. Men han bruger ordet kærlighed (Joh 3,16 og 15,9). Hele frelsen udspringer af Guds kærlighed, og Gud skænker frelse af kærlighed og barmhjertighed. I forbindelse med helbredelserne taler Jesus en del gange om, at han handler af barmhjertighed eller medlidenhed (Matt 9,28; 9,36;

14,14; 15,32 og 20,34). Sagen er der altså hos Jesus, og når vi tænker på, at vi kan sætte som overskrift over hele Jesu helbredende virke et ord som barmhjertighed eller medlidenhed, så fylder nådespektet lige så meget som hos Paulus. Men Paulus betoner det mere i forbindelse med frelse som retfærdiggørelse.

3.7. Helvede/fortabelse

Et sidste spørgsmål: Hvorfor taler Paulus tilsyneladende ikke lige så meget om Helvede/fortabelse som Jesus? Svaret skal vi finde i to forhold. Det ene forhold skal vi finde i den modstand, Jesus møder. Firkantet sagt kan vi dele Jesu virke op i to dele. Denne ene del er udadrettet missionsforkyndelse, og den anden del er indadrettet undervisning for disciplene. Når vi ser på den første del, er det et faktum, at størsteparten af jøderne afviser Jesus. I den situation forkynder Jesus også klart om Helvede og fortabelse. Det kan forklare, hvorfor Jesus taler så meget om Helvede. Det andet forhold skal vi finde i det faktum, at Paulus' breve er situationsbestemte. Det betyder, at Paulus skriver ind i en bestemt menighedssituation, og han kommenterer da forhold og problemer i menighederne. Og det virker ikke som om, at fortabelse har været et specielt problem. Derfor skriver han ikke så meget om det. Men vi finder det f.eks. i Rom 2,6-11 og 2 Thess 1,5-10.

Torben Kjær 2015